

תקנון הלימודים לקראת התואר השני

מוסמך אוניברסיטה במשפטים LL.M.

א. מבוא

לימודי התואר השני בפקולטה למשפטים מיועדים לאפשר לתלמידים בעלי תואר ראשון להמשיך בלימודים ברמה מתקדמת תוך הרחבת השכלתם המקצועית והעמקת ידיעתם המשפטית. לימודי התואר השני מעניקים למשתתפים בהם את האפשרות לעסוק במחקר בענף משפטי ספציפי לפי בחירתם.

הפקולטה למשפטים רואה בלימודי התואר השני חלק מרכזי מפעילות ההוראה והמחקר שלה. הפקולטה, באמצעות ועדת תואר שני, מוריה ומוסדותיה, מלווה את תכניות הלימודים השונות והתלמידים הלומדים בהם, מושיטה להם סיוע ועזרה ככל הניתן, ומקיימת מעקב ופיקוח אחר התקדמותם במסגרת התכנית.

ב. מסלולי הלימוד בתואר השני

תכנית לימודי התואר השני בפקולטה למשפטים כוללת מספר מסלולי לימוד ראשיים:

● 1411 כללי – מקנה תואר שני, מוסמך במשפטים (LL.M.)

- מיועד לבעלי תואר ראשון במשפטים. מסלול זה מחייב:
- 32 ש"ס (כולל 2 סמינרים) במתכונת ללא עבודת גמר.
- 28 ש"ס (כולל 2 סמינרים) במתכונת עם עבודת גמר.

● 1411 משפט, חברה ופוליטיקה – מקנה תואר שני, מוסמך במשפטים (LL.M.).

תכנית זו היא בשיתוף עם החוג לסוציולוגיה והחוג למדע המדינה. התכנית מיועדת לבעלי תואר ראשון במשפטים. בעלי תארים אחרים יכולים להתקבל לתכנית על ידי רישום בפקולטה למדעי החברה והם יקבלו בסופה את התואר

M.A.

מסלול זה מחייב עבודת גמר ו- 32 ש"ס (כולל 2 סמינרים).

● 1451 משפט וכלכלה – מקנה תואר שני, מוסמך במשפט וכלכלה (M.A.)

התכנית בשיתוף עם החוג לכלכלה ומיועדת לבוגרי תואר ראשון במשפטים ובכלכלה. 38.5 ש"ס (כולל סמינר אחד בפקולטה למשפטים) מסלול זה מחייב עבודת גמר.

● 1471 משפט מסחרי – מקנה תואר שני, מוסמך במשפטים (LL.M.)

- מיועד לבעלי תואר ראשון במשפטים. מסלול זה מחייב:
- 32 ש"ס (כולל 2 סמינרים) במתכונת ללא עבודת גמר.
- 28 ש"ס (כולל 2 סמינרים) במתכונת עם עבודת גמר.

- **1491 משפט מסחרי, בשיתוף עם אוניברסיטת ברקלי – מקנה תואר שני, מוסמך במשפטים (LL.M.)**
מיועד לבעלי תואר ראשון במשפטים.
לפרטים יש לעיין בחוברת של התכנית.
- **1472 משפט ציבורי - מקנה תואר שני, מוסמך במשפטים (LL.M.)**
מיועד לבעלי תואר ראשון במשפטים. מסלול זה מחייב:
32 ש"ס (כולל 2 סמינרים) במתכונת ללא עבודת גמר.
28 ש"ס (כולל 2 סמינרים) במתכונת עם עבודת גמר.
- **1473 משפט פילי – מקנה תואר שני, מוסמך במשפטים (LL.M.)**
מיועד לבעלי תואר ראשון במשפטים. מסלול זה מחייב:
32 ש"ס (כולל 2 סמינריונים) במתכונת ללא עבודת גמר.
28 ש"ס (כולל 2 סמינריונים) במתכונת עם עבודת גמר.
- **1481 משפט עברי – מקנה תואר שני, מוסמך במשפטים (LL.M.)**
מיועד לבעלי תואר ראשון במשפטים.
28 ש"ס (כולל 2 סמינרים) מסלול זה מחייב עבודת גמר.
- **1441 דיני ישראל – מקנה תואר שני, מוסמך בדיני ישראל (M.A.)**
מיועד לבוגרי אוניברסיטה (B.A.).
28 ש"ס (כולל 2 סמינרים) מסלול זה מחייב עבודת גמר.
- **1411 מסלול משפט, היסטוריה ופילוסופיה - (מסלול זה לא ייפתח בשנה"ל תשס"ז).**
- **1461 מסלול תורת השפיטה - (מסלול זה לא ייפתח בשנה"ל תשס"ז).**
- **המסלול המואץ לתואר ראשון ושני - תלמידי תואר ראשון המעוניינים להתקבל למסלול המואץ לתואר ראשון ושני מתבקשים לעיין בסעיף 15 שבתקנון הלימודים לתואר ראשון.**

ג. תקנון לימודים

1. התקנון קובע את אופי הלימודים בפקולטה ואת סדרי הלימוד בה.
2. התקנון חל על כל תלמידי הפקולטה, לרבות תלמידי תואר ראשון, שני ושלישי, אלא אם נאמר מפורשות אחרת.
3. התקנון נקבע על-ידי מועצת הפקולטה והיא מוסמכת לשנותו ולקבוע הוראות מעבר לסעיפיו השונים.

4. התקנון, בניסוחו בידיעון של אותה שנת לימודים ובשינויים שייקבעו בו ויתפרסמו באתר הפקולטה, מחייב את התלמידים ואת רשויות הפקולטה.
5. בכל מקרה של חסר בתקנון יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות תקנון הלימודים של האוניברסיטה וכללי האוניברסיטה.
6. הכתוב בתקנון בלשון זכר יחשב כאילו כתוב גם בלשון נקבה.

7. הליכי רישום

- תכנית הלימודים לתואר השני מובנית לתלמידים המתחילים את לימודיהם בסמסטר הראשון. יחד עם זאת, ניתן להתחיל את הלימודים גם בסמסטר השני.
- תלמידים אשר סיימו את שנת הלימודים השלישית לתואר ראשון ומוצע ציוניהם הכולל בשנים אלו הוא 80 לפחות, רשאים להירשם ללימודי התואר השני בסמסטר ב' המתחיל לאחר תום לימודיהם, ובלבד שבסמסטר א' ישלימו את כל חובות השמיעה ויגשו לכל הבחינות בכל הקורסים הנדרשים לקבלת התואר הראשון במועד א'. תלמידים אלה יתקבלו ללימודי התואר השני על תנאי. קבלתם הסופית מותנית בכך שממוצע ציוניהם הכולל בלימודי התואר הראשון יהא 80 לפחות.
- מתכונת הלימודים ללא עבודת גמר מיועדת למרבית התלמידים, כאלה המעוניינים להרחיב את השכלתם המשפטית וכאלה המעוניינים להעמיק ולהתמחות בתחום משפטי מסוים.
- מתכונת הלימודים עם עבודת גמר מיועדת לתלמידים המעוניינים לפתח את יכולתם המחקרית ומתכננים להמשיך את לימודיהם לתואר שלישי.
- ברירת המחזל היא קבלה למסלול ללא תזה.
- מועמד המבקש להתקבל לתואר השני, יעביר למזכירות תארים מתקדמים בפקולטה למשפטים (בנוסף לערכת הרישום אותה הוא צריך להגיש למרכז המרשם) את הפריטים הבאים:
- קורות חיים מודפסים.
  - תמונה.
  - עבודה סמינריונית שנכתבה במסגרת הלימודים לתואר הראשון. (סטודנטים המבקשים להתקבל למתכונת לימודים עם עבודת גמר יגישו עבודה סמינריונית אותה כתבו בגפם).
  - שני מכתבי המלצה (רצוי אקדמיים), או שמותיהם של שני ממליצים שהם חברי סגל הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל-אביב.
  - אישור על מיקום בכיתה (סטודנטים שלא השלימו את כל חובותיהם בעת הרישום ימציאו אישור על מיקומם בכיתה עבור שנים א' – ג').

- מועמדים המעוניינים להירשם למתכונת לימודים עם עבודת גמר יצרפו מכתב בקשה וכן הצהרת כוונות ביחס למחקר המוצע, מודפסת על עד 2 עמודים ברווח כפול. על הצהרת הכוונות להכיל רעיון למחקר בתחום שייבחר ע"י המועמד/ת. אין להסתפק בתיאור כללי של נושא או תחום משפטי, אלא יש להצביע על שאלת מחקר אפשרית, טיעון מרכזי ועל תרומת המחקר לתחום. ועדת הקבלה מייחסת להצהרת הכוונות משקל רב כסימן ליכולת מחקרית, שהינה גורם מכריע בשיקולי הוועדה.

מועמדים בוגרי הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב שסיימו את לימודיהם בציון 80 ומעלה המעוניינים להתקבל ללימודי תואר שני במתכונת ללא עבודת גמר, יתקבלו באופן אוטומטי, ופטורים מהגשת החומר הנלווה.

תלמידי התואר הראשון אשר התקבלו למסלול הלימודים המואץ יוכלו להתחיל בלימודי התואר השני כבר בסמסטר הראשון של שנת הלימודים הרביעית שלהם. ההכרה בלימודים אלה תותנה בהשלמת לימודי התואר הראשון, ובהרשמה ללימודי התואר השני בהתאם להנחיות מזכירות תארים מתקדמים בפקולטה למשפטים.

ה. תנאי רישום וקבלה

1. דרישות הקבלה בלימודי התואר השני:

בעלי תואר בוגר אוניברסיטה במשפטים של מוסד מוכר להשכלה גבוהה בישראל אשר ממוצע ציוניהם במשפטים הוא 80 לפחות.

בעלי תואר בוגר אוניברסיטה במשפטים שסיימו לימודיהם באוניברסיטאות

בחו"ל ובלבד שמשך לימודיהם לקראת התואר הראשון היה 3 שנים לפחות, ממוצע ציוניהם שווה ערך לציון 80 לפחות, וישלימו תכנית השלמות אשר תקבע ע"י ועדת תואר שני ובתנאים שייקבעו. הוועדה מוסמכת, במקרים מיוחדים, לפטור מחובת שנת ההשלמות.

יורשו להירשם מועמדים שלמדו באוניברסיטאות בחו"ל, או בשלוחה בארץ של אוניברסיטה בחו"ל אשר קיבלה היתר מהמל"ג, בתנאי ש- 80% מלימודיהם נלמדו במוסד עצמו, או במוסד אקדמי מוכר אחר.

בעלי תואר בוגר אוניברסיטה במשפטים, שאינם ממלאים אחר התנאים האמורים בסעיפים לעיל, אך קבלתם אושרה ע"י ועדת תואר שני בתנאים שייקבעו על ידה.

ברירת המחדל בעת הקבלה למסלול הכללי, למסלול המסחרי, למסלול הציבורי ולמסלול הפלילי היא במתכונת ללא עבודת גמר. מועמדים המעוניינים להתקבל למתכונת עם עבודת גמר מתבקשים לציון זאת במכתב נלווה בעת ההרשמה. הקבלה למתכונת זו מיועדת למספר מוגבל של מועמדים מצטיינים בעלי פוטנציאל מחקרי למתכונת הלימודים עם עבודת גמר יתקבלו תלמידים בשתי דרכים:

(א) **בעת הקבלה לתואר השני**-בקשות מועמדים להתקבל למתכונת הלימודים עם עבודת גמר תועברנה לוועדת הקבלה. השיקול העיקרי בהחלטה אם לקבל תלמידים לתואר שני עם עבודת גמר יהיה אם אותם מועמדים הפגינו כבר בשלב הרישום יכולת מחקרית מוכחת. שיקול נוסף יהיה הסבירות כי ימצא מורה מבין מורי הפקולטה במסלול הרגיל, שיוכל להנחותם בתחום המבוקש.

- (ב) **לאחר השלמת שנת לימודים אחת במתכונת לימודים ללא עבודת גמר** - תלמידים שלא התקבלו למתכונת הלימודים עם עבודת גמר בעת קבלתם לתואר השני יוכלו לבקש לעבור למתכונת עם עבודת גמר לאחר שנת הלימודים הראשונה.
4. תלמידים שהתחילו לימודיהם בסמסטר ב', רשאים להגיש בקשה לעבור למסלול עם תזה לאחר שהשלימו מחצית מחובות השמיעה, ובכללם סמינר אחד.
- הבקשה לעבור למתכונת הלימודים עם עבודת גמר תוגש על ידי אלו שהחלו לימודיהם בסמסטר א' עד לתאריך 31 באוגוסט בכל שנה ועל ידי אלו שהחלו בלימודיהם בסמסטר ב' עד 31 במרץ בכל שנה.
5. לתלמידים שהתקבלו למתכונת ללא עבודת גמר (תזה) ואשר מעוניינים לעבור למתכונת עם עבודת גמר לאחר השלמת שנת לימודים אחת מומלץ לפעול באופן הבא:
- לקרוא את דרישות הלימודים עם עבודת גמר כפי שהן מפורטות בידיעון זה.
- לפנות למורה יועץ לפני הרישום לקורסים.
- להירשם לשני קורסים לפחות מבין הקורסים התיאורטיים אותם נדרשים תלמידי המתכונת עם תזה ללמוד.
- להגיש בקשה להירשם לקורס "תיאוריות במשפט – סדנת קריאה". בקשות אלו ישקלו ע"י ועדת התואר השני ומנחה הסדנה.
- להירשם לסמינר בהנחיית חבר הסגל הפנימי של הפקולטה.
6. תלמידים המבקשים לעבור למתכונת לימודים עם עבודת גמר יתבקשו להמציא, בנוסף לחומר שהגישו בעת הרישום:
- ציונים של השנה הראשונה בתואר השני.
- הצהרת כוונות ביחס למחקר המוצע, מודפסת על עד שני עמודים ברווח כפול. על הצהרת הכוונות להכיל רעיון למחקר בתחום שייבחר ע"י הסטודנט/ת. אין להסתפק בתיאור כללי של נושא או תחום משפטי, אלא יש להצביע על שאלת מחקר אפשרית, טיעון מרכזי ועל תרומתו של המחקר לתחום.
- סמינר שהגישו, בגפם, בשנת לימודיהם הראשונה לתואר שני.
- שמות של 1-2 ממליצים מהפקולטה וכן התייחסות לשאלה אם מי מהממליצים יאות לשמש כמנחה עבודת גמר.
- מועמדים המבקשים להתקבל ללימודי תואר שני במסלול "**משפט וכלכלה**" חייבים לעמוד בתנאי הקבלה ללימודים, הן של הפקולטה למשפטים והן של החוג לכלכלה.
- על מועמדים המבקשים להתקבל ללימודי תואר שני במסלול "**מוסמך ביני ישראל**" להיות בעלי תואר "**בוגר אוניברסיטה במשפטים**" או בעלי תואר "**בוגר אוניברסיטה**" (B.A.) אשר ממוצע ציוניהם בתואר הראשון הוא 80 לפחות ובעלי השכלה תלמודית נאותה.
- תנאי לקבלת תלמידים הוא ידיעה מספקת של השפה האנגלית והעברית. הוועדה רשאית לדרוש מהמועמדים בדיקה או בחינה באנגלית כדי לעמוד על רמת ידיעותיהם.

הפקולטה למשפטים אינה מתחייבת לקבל את כל המועמדים הממלאים אחר תנאי הרישום הנקובים לעיל. מיון סופי של המועמדים ייערך על פי שיקול דעתה הבלעדי של הוועדה. החלטה על קבלת תלמידים ללימודי התואר השני היא בתוקף אך ורק ביחס לסמסטר לקראתו ניתנה. ועדת הקבלה של תלמידי המוסמך רשאית לקבוע מכסות קבלה או להגביל את מספר המתקבלים במועד מסוים. הפקולטה עשויה להציע למועמדים שהתקבלו ללימודים להירשם במעמד של "לימודי צבירה". מעמד זה מאפשר לימודים בהיקף מצומצם יותר על פני זמן ממושך יותר, כאשר לאחר תקופה התלמיד עובר למעמד "רגיל" ומשלים חובותיו לתואר. על הנרשמים ללימודים במעמד "לימודי צבירה" יחולו כללים ומגבלות כפי שיוחלטו ע"י האוניברסיטה והפקולטה מעת לעת. הפקולטה אינה מחוייבת להציע את אפשרות הבחירה במעמד זה. ברירת המחול, לכל תלמיד שלא ביקש בכתב מעמד זה הוא מעמד "רגיל". באחריות כל התלמידים לאשרר את חשבון האי מייל אשר נפתח עבורם ע"י האוניברסיטה. הנחיות באתר הפקולטה ובאתר האוניברסיטאי "מידע אישי לתלמיד".

1. תכנית הלימודים – כללי

משך הלימודים :

1. משך הלימודים המתוכנן לתואר שני ללא עבודת גמר הוא עד שנתיים. תלמידים הלומדים במסלול המסחרי, במסלול המשפט הציבורי, או במסלול הפילי, יוכלו לסיים את לימודיהם, במתכונת ללא עבודת גמר, בשנה קלנדרית אחת (3 סמסטרים, לרבות סמסטר קיץ). ועדת תואר שני תוכל לאשר לתלמידים המעוניינים בכך לרכז את לימודיהם בשנה אחת.
2. במתכונת עם עבודת גמר, על התלמידים להשלים את חובות השמייעה, למעט סדנת התזה, תוך שנתיים לכל היותר. על התלמידים להגיש את עבודת הגמר תוך שנה מיום סיום חובות השמייעה.
3. תלמידים הלומדים במסגרת לימודי צבירה, יוכלו לסיים לימודיהם בפרק זמן ארוך יותר (סה"כ 3 שנים), כפי שיקבע בתקנות האוניברסיטה.
4. ועדת תואר שני מוסמכת לאשר, בשל סיבות חריגות ומיוחדות :
  - (א) הארכת משך הלימודים לתקופה שלא תעלה על שנה אחת.
  - (ב) הפסקת לימודים קצובה, ובלבד שמשך הלימודים, לרבות הפסקת הלימודים לא יעלה על 4 שנים במסלול עם עבודת גמר ו- 3 שנים במתכונת ללא עבודת גמר.

השלמות :

במקרים בהם מוצאת הוועדה לנכון, היא רשאית, על פי שיקול דעתה, לדרוש מתלמידים להשתתף בקורסים מתוך תכנית לימודי התואר הראשון ולעמוד בבחינות מעבר ובמטלות נוספות של קורסים אלו. קורסים אלו לא יחשבו במסגרת מכסת השעות לתואר השני אלא אם תחליט הוועדה להכיר בהם, או בחלקם, במסגרת מכסת השעות. השלמת קורסי החובה תוכל להיעשות לפני תחילת שנת הלימודים הראשונה לתואר השני או במהלכה, בכפוף לאישור הוועדה.

פטורים:

פטור הנו "פטור אקדמי" בלבד ואינו פוטר משכ"ל, על פי תקנות שכ"ל.

1. הוועדה רשאית להכיר בקורסים בהם השתתפו התלמידים במסגרת לימודים מקבילים לקראת תואר שני במוסד אקדמאי אחר ולפטור את התלמידים מהשתתפות בקורסים אלו. בגין קורס שנלמד באוניברסיטה אחרת יקבלו התלמידים פטור משעות, אך ציון הקורס לא יילקח בחשבון לצורך חישוב ממוצע הציונים לתואר. ועדת תואר שני רשאית להעניק פטור משעות לימוד, על פי שיקול דעתה, עד היקף של 4 ש"ס לתלמידים הלומדים במקביל לתואר שני או שלישי נוסף במוסד להשכלה גבוהה בישראל.
2. ועדת תואר שני רשאית להעניק, לפי שיקול דעתה, פטור בהיקף של עד 10 שעות סמסטריאליות לתלמידים הלומדים לתואר שני נוסף במוסד להשכלה גבוהה ובלבד שהקורסים שעל בסיסם מבקשים הפטור הם ברמה אקדמית הולמת ונוגעים לתחום לימודיו של התלמיד.
3. תלמידים שסיימו את התואר הראשון באוניברסיטת תל-אביב רשאים להעביר באופן אוטומטי 6 ש"ס של שעות עודפות מהתואר הראשון למכסת שעות התואר השני, ובלבד שקורסים אלו נלמדים גם במסגרת התואר השני. לוועדה יש שיקול דעת לאשר העברה של עוד 4 ש"ס נוספות על בסיס פניה מנומקת של התלמיד. לא ניתן להעביר יותר מ-10 ש"ס עודפות.

השתתפות בכתבי עת משפטיים:

תלמידי תואר שני, יוכלו לקבל קרדיט של עד 2 ש"ס בגין השתתפות בכתב עת.

לימודים בפקולטה אחרת:

1. התלמידים יהיו רשאים לבחור בשיעור הנלמד בפקולטה אחרת, או באוניברסיטה אחרת, והכל במגבלות הבאות:
  - במסלול הכללי עד 8 ש"ס.
  - במסלול המסחרי עד 12 ש"ס.
  - במסלול משפט ציבורי עד 12 ש"ס.
  - במסלול משפט, חברה ופוליטיקה עד 18 ש"ס.
  - במסלול המשפט הפלילי עד 12 ש"ס.
  - במסלולי משפט עברי ומוסמך בדיני ישראל עד 18 ש"ס.
2. תלמידים המבקשים לממש זכות זו יעשו כן לאחר שיועץ המסלול או ועדת תואר שני אישרו להם את הקורסים המבוקשים.
3. המורה היועץ והוועדה לתואר שני יהיו רשאים, במקרים מיוחדים, על פי שיקול דעתם, לאפשר חריגה ממכסות אלו.

שונות:

1. המורה היועץ והוועדה יהיו רשאים, במקרים מיוחדים, על פי שיקול דעתם, להמיר קורסים ייחודיים בקורסים משותפים לתואר ראשון ושני.
2. המורה היועץ יוכל, באישור הוועדה, להמיר עד 4 ש"ס מן השעות אותן נדרשים התלמידים בשיעורי בחירה וסמינרים, בפרוייקט מחקר מיוחד בהדרכת מנחה מבין חברי הסגל.
3. על התלמידים להשתתף בקביעות בכל השיעורים והסמינרים.
4. תלמידי תואר שני, בכל המסלולים רשאים ללמוד קורסים של התואר הראשון מתוך רשימת הקורסים בחטיבה השנייה והמטא המשפטי, על בסיס מקום פנוי.

סיום לימודים :

1. ועדת תואר שני רשאית להפסיק את לימודיהם של תלמידים לתואר שני אם לדעתה אין הם עומדים ברמת הלימודים הנדרשת.
2. תלמידים שממוצע ציוניהם בתום לימודיהם בתואר השני פחות מ- 75 לא יהיו זכאים לתואר.

1. הודעות לסטודנטים

1. הודעה לתלמידים הנמסרת במהלך שיעור/תרגיל/סמינר, על-ידי מורה, עובד הפקולטה או נציג מוסמך אחר שלה, תיחשב כאילו התקבלה על-ידי כל התלמידים האמורים להשתתף באותו שיעור/תרגיל/סמינר, בין אם היו נוכחים בו ובין אם לאו.
2. הודעה שתתפרסם על לוח המודעות הרשמי של הפקולטה או [באתר הפקולטה](#) או באתר ה- [virtual tau](#) של הקורס בו לומד הסטודנט או תשלח לסטודנט בדואר אלקטרוני לכתובת האוניברסיטאית שלו, תיחשב כאילו הובאה לידיעתו של הסטודנט ותחייב אותו בהתאם. באחריות כל סטודנט לאשרר את חשבון האי מייל אשר נפתח לו ע"י האוניברסיטה. הנחיות ניתן למצוא באתר הפקולטה ובאתר האוניברסיטאי "מידע אישי לתלמיד".
3. בתחנות "אונידע" המוצבות בבנייני האוניברסיטה, ניתן לקבל פלט הכולל את פירוט הקורסים והציונים של כל תלמיד, כפי שהם מצויים במחשב האוניברסיטה. בדיקת פלט זה כל סמסטר מאפשרת לתלמיד לעקוב אחר הרישום ולאחר טעויות, אם יש כאלה. בכל מקרה של חשש לטעות, יש לפנות בהקדם למזכירות.

בנוסף לתחנות "אונידע", ניתן לקבל את סוגי המידע הבאים באמצעות האינטרנט:
פירוט מערכת שעות, פירוט ציונים ופירוט שכר לימוד. כתובת האתר:

<http://www.ims.tau.ac.il/> (מידע אישי לתלמיד).

ח. נוהל נוכחות תלמידים בקורסים, תרגילים וסמינרים

1. נוכחות תלמידים:

- (א) תלמיד חייב להיות נוכח בכל מפגש (שיעור, תרגיל או סמינר) לפי תכנית הלימודים שלו, ולקיים את המטלות שהוטלו על-ידי המורה או המתרגל לקראת המפגש.
- (ב) מורה רשאי לבדוק בדרכים הנראות לו את נוכחות התלמידים בשיעור.
- (ג) תלמיד, אשר מטעמים מוצדקים אינו יכול להשתתף במפגש בו נבדקת נוכחות אישית יודיע על כך למורה, בצירוף הנמקה.
- (ד) בתרגיל או בסמינר, יבדוק המורה את נוכחות התלמידים בכל מפגש שהוא מקיים.

2. אי זכאות לגשת לבחינה:

- (א) תלמיד, אשר נעדר עד שלושה מפגשים של קורס סמסטריאלי, או עד חמישה מפגשים של קורס שנתי, יהא רשאי לגשת לבחינת המעבר בקורס או לקבל ציון בסמינר, אם החיסור היה מוצדק והביא לכך אישורים, לשביעות רצון המרצה.
- (ב) רשימת התלמידים שאינם זכאים לגשת לבחינה תפורסם לא יאוחר משבעה ימים לפני הבחינה הנוגעת בדבר או היום האחרון ללימודים בקורס, המאוחר מבין השניים.
- (ג) בכל מקרה בו מחליט מורה להרחיק תלמיד מסמינר או שלא לתת לתלמיד ציון בסמינר, ימסור המורה הודעה על כך לתלמיד ויעביר העתק למזכירות לצורך דיווח במערכת.
- (ד) תלמיד שלא הותר לו לגשת לבחינה רשאי לערער על כך בכתב בפני הממונה. הממונה יבקש מן המורה תגובה בכתב או בעל-פה על הערעור. החלטות הממונה תהיינה סופיות.
- (ה) הוגש ערעור כאמור וטרם נתקבלה החלטת הממונה, ייבחן התלמיד על תנאי. התנאי הוא, שאם ערעורו יתקבל - ייזקף הציון לזכותו.

3. מספר מינימלי של תלמידים:

- הפקולטה רשאית לא לקיים קורס בחירה אם בחרו בו פחות מ-10 תלמידים וכן לא לקיים סמינר אם בחרו בו פחות מ-8 תלמידים. לתלמידי קורס או סמינר שבוטלו כאמור, תינתן אפשרות לבחור קורס בחירה או סמינר אחר באותה שנה.

4. ביטול שיעור או קורס בגין אי הופעה של תלמידים:

מורה רשאי לבטל כל מפגש עם תלמידים אם מספר התלמידים הנוכחים בו אינו עולה על שלושה. בכל מקרה כזה ידווח המורה על הביטול לדקאן.

בוטלו מספר מפגשים באותו קורס בשנת לימודים אחת, יובא העניין לדיון בוועדת ההוראה. הוועדה תהיה רשאית להחליט על ביטול קורסי בחירה וסמינרים גם במהלך שנת הלימודים עקב נוכחות בלתי מספקת של תלמידים.

ט. נוהל בחינות מעבר (בחינה סופית בקורס), ועבודות סמינריוניות**1. בחינות:**

- (א) עם תום הלימודים בכל אחד מקורסי הבחירה בפקולטה, תתקיים בחינת מעבר בכתב.
- (ב) כל בחינות המעבר, בחני הביניים והעבודות בפקולטה ייערכו בכתב, תחת השגחה, ויבדקו באופן אנונימי, עפ"י מספר תעודת הזהות.
- (ג) תלמידי תואר שני במתכונות עם עבודת גמר רשאים לכתוב במהלך הלימודים, באישור המרצה והמנחה שלהם (ואם טרם נקבע מנחה באישור הוועדה לתואר שני), עבודות במקום בחינה עד היקף של 8 ש"ס. חריגה ממכסה זו תתאפשר רק מטעמים אקדמיים ראויים ובאישור הוועדה לתואר שני. תלמידים במתכונות הלימוד ללא עבודת גמר אינם רשאים להמיר בחינה בעבודה.
- (ד) תלמיד שנבחן במועד א', לא יוכל לבקש להמיר את מבחן מועד ב' בעבודה.
- (ה) לא ניתן לערער על הציון בעבודה שנכתבה כתחליף לבחינה ולא לשפר ציון בעבודה כזו ע"י בחינה או על ידי עבודה נוספת.

2. הארכת זמן בבחינה:

- (א) הארכת זמן מיוחדת בבחינות תינתן לתלמידים אשר יוכיחו כי הם עומדים באחד מן הקריטריונים הבאים והכל בכפוף לנוהל סדרי בחינות אוניברסיטאי:
- (ב) **מי ששפת אימו אינה עברית** והוא לא למד בשפה העברית כשפה ראשית בבית-ספר תיכון או במוסד אקדמי מוכר. לתלמידים אלה תינתן הארכת זמן בהיקף של 30 דקות לכל בחינה הנערכת בשפה העברית.
- (ג) **עולים חדשים** הנמצאים בארץ לא יותר מחמש שנים. לתלמידים אלה תינתן הארכה בהיקף של 30 דקות לכל בחינה הנערכת בשפה העברית.
- (ד) **לקויי למידה** הזקוקים להארכת זמן מיוחדת בבחינות. זכאות לפי פיסקה זו ומשך הארכת הזמן בגינה ייקבעו על-ידי דקאן הסטודנטים או על-ידי מי שיוסמך על-ידו, והם טעונים אישור הממונה.
- (ה) תלמידים הזכאים **מטעמים רפואיים** להארכת זמן מיוחדת בבחינות, על סמך אישורים מתאימים שיומצאו למזכירות הפקולטה. זכאות לפי פיסקה זו ומשך הארכת הזמן בגינה, ייקבעו על-ידי הממונה.

3. מבדקים בעל-פה או בכתב:

- מורה בקורס, בתרגיל או בסמינר רשאי לקיים מבדק או מבדקים בכתב או בעל-פה במהלך הלימודים. המורה רשאי לקבוע ולהודיע מראש, כי עמידה במבדק או במבדקים מהווה תנאי לגישה לבחינת מעבר, לקבלת הציון בקורס או לקבלת בונוס או ציון מטיב.

4. בוחן ביניים:

- (א) מרצה רשאי לקבוע שבקורס אותו הוא מלמד יכתבו התלמידים בוחן ביניים.
- (ב) בבוחן ביניים אשר משקלו אינו גבוה מ 25% לא יתקיימו מועדי ב'. בבוחן ביניים אשר משקלו מעל 25% ומתקיים בו מועד ב' יוכל תלמיד לשפר ציון פעם אחת בלבד.
- (ג) תלמיד אשר עקב שירות מילואים פעיל לא יכול להשתתף בבוחן ביניים יציג אשורים מתאימים במזכירות ויקבל הפניה למורה הקורס, שיקבע לו לפי שיקול דעתו, מועד מיוחד לבוחן ביניים או עבודת בית אשר משקלה זהה למשקל הבוחן. לחילופין, יהא מורה הקורס רשאי להורות שמשקל בחינת המעבר של אותו תלמיד יהיה המשקל המצטבר של בוחן הביניים ובחינת המעבר או שבבחינת המעבר של הקורס יתווסף חלק נוסף (מיוחד לסטודנטים אלו) אשר משקלו יהיה כמשקל ציון הביניים. הוא הדין בתלמידה שילדה בתקופה של עד 28 יום לפני הבוחן ובתלמידים אחרים אשר הממונה השתכנע כי נבצר מהם להשתתף בבוחן.

5. בחירה במועדי בחינות ושיפור ציונים:

- (א) לכל תלמיד יש זכות להיבחן פעם אחת בכל קורס בשנת לימודים אחת.
- (ב) תלמיד רשאי להיבחן לפי בחירתו בכל קורס במועד א' או במועד ב'.
- (ג) קיומם של שני מועדי בחינות א' ו-ב' אינו מקנה לתלמיד זכות להיבחן פעמיים בכל קורס ובאותה שנת לימודים.
- (ד) תלמיד שנכשל בבחינה במועד א' יוכל להיבחן במועד ב'.
- (ה) אם ירצה תלמיד לשפר ציון חיובי שקיבל בבחינה במועד א', יוכל לגשת לבחינה במועד ב', כפוף להוראות [סעיף](#)

14.

- (ו) תלמיד שלא ניגש לאף מועד או ניגש למועד אחד בלבד (א' או ב') ומעוניין לשפר את ציונו (או לתקן ציון נכשל), יהא רשאי לבקש מן הממונה מועד מיוחד רק אם יתקיים אחד מן התנאים הבאים:
- (1) הקורס ינתן בסמסטר העוקב או בשנה העוקבת על ידי אותו מרצה ובאותו משקל. במקרה כזה יתקיים המועד המיוחד עם מועד א' או מועד ב' של הקורס העוקב (מועד אחד מבין השנים).
- (2) מתקיים ממילא מועד ג' באותו קורס עקב זכאות של תלמיד/ה אחר/ת. במקרה כזה יתקיים המועד המיוחד יחד עם מועד ג'.
- בקשה למועד מיוחד** כזה תוגש למזכירות מיד עם פרסום התאריך בו יתקיים מועד ג' בקורס (אם יתקיים כזה). או בתחילת השנה העוקבת או הסמסטר העוקב בהם יתקיים הקורס.
- ההוראות הנ"ל לא יחולו על מבחני בית, עבודה במקום בחינה ומבחנים של קורסים מרוכזים. במקרים אלו יתקיים מועד אחד בלבד.

6. מועד ג':

- (א) תלמיד אשר עקב שירות מילואים פעיל נעדר מבחינת מעבר במועד א' או ב', רשאי לבקש להיבחן במועד ג'. התלמיד ימציא למזכירות אישור רשמי מטעם שלטונות צה"ל, על תקופת השירות. תלמיד הנקרא לשירות מילואים פעיל ביום הבחינה במסגרת שירות של שלושה ימים או פחות, חייב להודיע על צאתו לשירות המילואים למזכירות החוג או הפקולטה עם קבלת צו הקריאה.
- (ב) תלמידה שילדה בתקופה של עד 28 יום לפני בחינת מעבר במועד א' או ב' ונעדרה מבחינה זו, תהיה רשאית לבקש להיבחן במועד ג'.
- (ג) תלמיד אשר קרוב משפחה שלו מדרגה ראשונה נפטר, חו"ח, ביום הבחינה או במהלך השבועיים שקדמו ליום הבחינה, רשאי לבקש להיבחן במועד ג'.
- (ד) המועד להגשת בקשות למועד ג' יפורסם על ידי מזכירות הפקולטה באתר האינטרנט של הפקולטה מיד לאחר קבלת התוצאות של מועדי ב'.

7. תקופת בחינות המעבר:

- (א) מועדי א' וב' של בחינות המעבר מפורסמים בידיעון זה.
- (ב) המועדים של בחני הביניים מפורסמים בידיעון זה או שיפורסמו במהלך הלימודים.
- (ג) מועדי ג' יתקיימו במועדים עליהם תודיע המזכירות, באמצעות אתר הפקולטה.

8. התנהגות בשעת מבחן:

- (א) תלמיד נבחן שנכנס לחדר הבחינה וקיבל את השאלון (טופס הבחינה) לידיו, נחשב כאילו נבחן במועד זה. היה והחליט לא לכתוב את הבחינה, ציונו יהיה "0" ולא יהיה רשאי לעזוב את חדר הבחינה אלא כעבור חצי שעה ממועד תחילתה ולאחר שהחזיר את המחברת בצירוף השאלון. הציון נכנס לשקלול בממוצע הציונים של אותה שנה כנקודה אחת.
- (ב) במהלך בחינה, בוחן-ביניים או במבדק בכתב, אסור לתלמיד לשוחח עם תלמידים אחרים, להעתיק מהם או להשתמש בכל חומר עזר שהכנסתו לחדר הבחינה לא הותרה במפורש על-ידי המורה.
- (ג) במהלך הבחינה לא יעביר תלמיד לתלמיד אחר חומר עזר, אשר הותר להכניסו לבחינה ולא יקבל חומר כאמור מתלמיד אחר.
- (ד) אסור לתלמיד לזהות את עצמו במחברת של בחינת מעבר או בוחן-ביניים, ואסור לו למסור בגוף הבחינה פרטים כלשהם שאינם רלבנטיים לתוכן הבחינה.
- (ה) לא תותר כניסת תלמיד לחדר הבחינה 15 דקות לאחר תחילת הבחינה.
- (ו) כפוף לאמור בס"ק א' לעיל וס"ק ז' להלן, היציאה מחדר הבחינה מותרת רק עם סיום כתיבת הבחינה ומסירת מחברת הבחינה והשאלון לידי המשגיח, או בהתאם להוראות שיימסרו על-ידי המשגיח בנושא יציאה לשירותים.

- (ז) במקרים יוצאים מן הכלל יוכל התלמיד לעזוב זמנית את חדר הבחינה אך זאת רק באישור המשגיח ובכפוף לתנאים שייקבעו.
- (ח) על התלמיד להחזיר את מחברת הבחינה בתום הזמן הקצוב לבחינה ולא יהא רשאי לקבלה חזרה לשם ביצוע תיקונים.
- (ט) יש לפעול על פי האמור בהנחיות על מחברת הבחינה.

9. כתב יד בלתי קריא בבחינות:

- (א) יש לכתוב את התשובות בעט שחור ובכתב ברור ונקי. טיוטות תירשומה בתוך המחברת בלבד (בעמוד הימני). אין לתלוש דפים מהמחברת. אין לכתוב בשוליים.
- (ב) מורה רשאי להחזיר למזכירות מחברת בחינה כאשר כתב היד בלתי קריא. בחינה כזו תיבדק על פי נהלי המזכירות.
- (ג) תלמיד בעל כתב לא קריא יפנה ליחידה לאבחון ליקויי למידה.

שימוש במחשב:

10.

השימוש במחשב לצורך כתיבת בחינה, בוחן הביניים או מבדקים בכתב אסור. למרות האמור בסעיף זה, תלמיד בעלי נכות או ליקוי למידה המחייבים אותו בשימוש במחשב יוכל לפנות בבקשה מיוחדת, על פי ההליך הקבוע ליחידה ואבחון ליקויי למידה. כמו כן, רשאי הממונה לחייב תלמיד אשר כתב ידו אינו קריא לכתוב את מבחניו במחשב.

11. ציונים:

- (א) הציון הסופי בקורס יינתן על בסיס של 100 נקודות. כל ציון הנמוך מ-60 נקודות ייחשב לכישלון. ציון "נכשל" בבחינת מעבר או בבוחן-ביניים יינתן על ידי המורה הראשי בקורס.
- (ב) תוקן ציון "נכשל" או שופר ציון, יירשם הציון המתוקן בגיליון הציונים הסופי לתואר. מורה בקורס או בסמינר רשאי לקבוע כי הציון הסופי בקורס יהיה שקלול של הציון בגין בחינת המעבר או עבודת הסמינר לבין ציון ביניים, אשר יינתן בגין מטלה אחרת אותה יבחר המרצה, כגון: בוחן-ביניים, מבדקים בכתב, עבודות-בית, הרצאה וכיו"ב. המרצה גם רשאי לקבוע כי ציון הביניים יהיה ציון מטיב (מגן), ובמקרה כזה ישוקלל ציון הביניים רק אם הוא גבוה יותר מהציון של התלמיד בבחינת המעבר. הודעה בעניין המטלה, משקלה ואם מדובר בציון מטיב (מגן) תתפרסם בידיעון הפקולטה או באתר הפקולטה לא יאוחר מהמועד בו מתקיים השיעור הראשון של הקורס.
- (ג) בכל מקרה, משקל הציון בבחינת המעבר של הקורס לא יפחת מ- 60% מהציון הכולל ומשקל עבודות הבית לא יעלה על 25% מהציון הכולל, והכל אלא אם התקבל אישור וועדת הוראה לחריגה ממגבלות אלו.

- (ד) מרצה יהיה רשאי (גם אם לא ניתנה על כך הודעה מראש) להעניק בונוס של עד 5 נקודות לתלמיד, בגין השתתפות בכתה או מבדקים בכתב או בעל-פה, ובלבד שמספר נקודות הבונוס בכל כיתה לא יעלה על מחצית מספר התלמידים באותו קורס. במקרה של הענקת בונוס יתווספו נקודות הבונוס לציון הסופי של התלמיד.
- (ה) הנהגת ציון מפוצל במהלך שנת הלימודים, או שינוי במבנה הציון כפי שנקבע מראש, ייעשו באישור הממונה. במקרה שיבוצע שינוי כזה תבוא על כך הודעה באתר הפקולטה והמרצה יודיע על כך בכיתה.
- (ו) בחינת מעבר, בוחן-ביניים, מבדק בכתב ועבודת-בית יכולים להקיף גם חומר שלא נלמד בכיתה (על סמך קריאת ספרים, מאמרים ופסיקה בעבודה עצמית של תלמידים), ובלבד שהודעה על כך פורסמה במועד סביר מראש.

12. פרסום ציונים:

- (א) ניתן לקבל ציונים סופיים של קורסים וסמינרים באמצעות המענה הקולי (בטלפון 6428555-03), ובאמצעות האינטרנט באתר:
<http://www.ims.tau.ac.il/tal/tal.asp>
- (ב) תוצאות בחינות המעבר, בחני-ביניים, מבדקים בכתב ועבודות-בית יפורסמו על לוחות המודעות או בקרבתם, למעט ציוני קורסים בהם הציון הסופי הוא 100% מבחן.
- (ג) המזכירות לא תספק מידע על ציונים בטלפון.

13. כשלון בקורסים:

תלמיד אשר קיבל ציון סופי "נכשל" (או לא התייצב לבחינה) בקורס בחירה ואינו יכול להבחן בשנה העוקבת כי הקורס אינו ניתן ע"י אותו מרצה, יהא רשאי ללמוד את הקורס מחדש בסמסטר העוקב או בשנת הלימודים העוקבת, ויהא **חייב בשכר לימוד מלא בגין שני הקורסים**. היה והקורס העוקב ניתן בהיקף שעות שונה, ישקלל הקורס השני. במקרה בו הקורס העוקב ניתן על ידי אותו מרצה אשר העביר את הקורס הקודם (בו נכשל התלמיד), יהא רשאי התלמיד לבקש מן המרצה פטור מנוכחות בשיעור וגרירה של ציון הביניים לו היה זכאי בשנה הקודמת (אם היה כזה). לא ניתן יהיה לבקש לגרור חלק מציון הביניים. בקשה לפטור מנוכחות ולגרירת ציון ביניים תוגש למזכירות, כאשר היא מאושרת בכתב על ידי המרצה, עד חודש לאחר תחילת הלימודים בקורס. אם השתנה משקלו של ציון הביניים בכלל הציון, ישוקלל הציון החדש בהתאם להוראת המרצה. היה והקורס בו נבחן התלמיד בשנה העוקבת ניתן בהיקף שעות שונה מן ההיקף של הקורס בשנה הקודמת, (ואושר לתלמיד לגרור את הציון המפוצל), יהיה משקל הקורס עבור תלמיד זה המשקל של הקורס בו השתתף (בשנה הקודמת) או המשקל של הקורס (בשנה העוקבת) בו רק נבחן, הנמוך מבין השניים. הקורס השני (בעל המשקל הגבוה) יועבר לעודפים. **תלמיד אשר קיבל פטור מנוכחות ואישור לגרירת ציון ביניים יהא חייב גם כן בשכר לימוד מלא**.

14. שיפור ציונים (ויתור על ציון חיובי):

- (א) תלמיד אשר קיבל ציון חיובי בבחינה שנערכה במועד א' וחפץ לנסות לשפר ציון זה במועד ב' יכול לפנות בכתב ולהודיע שהוא מוותר על הציון החיובי שקיבל, על מנת להיבחן בשנית. פנייה כאמור, ניתן להגיש עד שלושה ימים לפני מועד ב'. תלמיד אשר ויתר על ציון חיובי בקורס לא יוכל לחזור בו מויתור זה.
- (ב) ניסיון לשיפור ציון כאמור, יוכל להיעשות רק פעם אחת באותו קורס.
- (ג) בכל מקרה יחליף הציון המאוחר את הציון הקודם אף אם הציון המאוחר נמוך מהציון הקודם.
- (ד) תלמיד אשר קיבל ציון חיובי סופי בקורס, והוא מעוניין לשפרו בסמסטר העוקב או בשנה העוקבת, ירשם לקורס מחדש ויחולו עליו, בשינויים המחוייבים, התנאים הקבועים בסעיף המתאים. תלמיד אשר נרשם לקורס עוקב על מנת לשפר ציון, ייחשב לו הדבר כאילו ויתר על הציון החיובי שהיה לו, ולא יוכל לחזור בו מויתור זה (דהיינו נבחן פעמיים בקורס).

15. ערעור על ציון:

- (א) תלמיד תואר שני יהיה זכאי להגיש ערעור על ציון מבחן מעבר שלש פעמים בלבד במהלך לימודיו לתואר. ערעור שיתקבל לא ייחשב במניין הערעורים לצורך זה. הוגשו יותר ערעורים מן המכסה המותרת וטרם התקבלו לגביהם תשובות – ייבדקו הערעורים לפי סדר הגשתם עד למכסה המותרת לתלמיד.
- (ב) מחברות הבחינה יסרקו למחשב וניתן יהיה להזמין אותן עפ"י ההנחיות שיפורסמו.
- (ג) העיון במחברות יעשה באמצעות המחשב ובתשלום.
- (ד) תלמיד המבקש לערער על ציון בחינה, יעשה זאת בכתב, על גבי טופס ערעורים מנומק, על סמך הכתוב במחברת הבחינה.
- (ה) הערעור יוגש למזכירות תוך שבוע מיום פרסום הציונים, או מיום סריקת המחברות לאחר מועד זה לא יתקבל ערעור מכל סיבה שהיא, אלא באישור הוועדה לתיקון ציונים. באחריות הסטודנט לשמור על אנונימיות תהליך הערעור עד סופו.
- (ו) במסגרת הערעור יבדוק המורה, אם נפלה טעות במתן הציון. תשובת המורה לערעור אינה יכולה להיות על דרך של הערכה מחדש של מחברת הבחינה.
- (ז) החליט המורה לקבל או לדחות את הערעור ינמק את החלטתו בכתב על טופס הערעור.
- (ח) הגיע המורה הראשי למסקנה כי יש לשנות ציון שפורסם (לשפר או להוריד) יוכל להמליץ על שינוי הציון כאמור - בצירוף הנמקה מתאימה - בפני הוועדה לתיקון ציונים. הוועדה תהיה רשאית להחליט, על-פי שיקול דעתה, אם לקבל או לדחות את המלצת המורה, כולה או חלקה.
- (ט) אין זכות ערעור על ציון בסמינר, עבודות בית, בחינות בית ובחינות בקורס מרוכז.

1. הגשת עבודות:

- (א) כל עבודת בית ועבודה סמינריונית המוגשת על-ידי תלמיד חייבת להיות עצמאית ופרי עטו (ללא שותפים).
- (ב) כל מובאה או ציטטה מדברי אחרים חייבת להיות מסומנת ככזאת, תוך ציון המקור.
- (ג) כל הצגה של טענות, רעיונות, ניתוחים וכיוצא בזה הלקוחה ממקור אחר מחייבת הפניה בהערת שוליים או באופן דומה לאותו מקור.
- (ד) אסור לתלמיד להגיש עבודת-בית או עבודה סמינריונית זהה או דומה לעבודה שהוגשה על-ידו בקורס אחר.

2. מועד הגשת עבודות:

- (א) עבודות בית תוגשנה במועד שייקבע על-ידי המורה.
- (ב) עבודה סמינריונית תוגש למזכירות בתוך חודשיים וחצי מיום תום הסמסטר בו נלמד הסמינר.
- (ג) תלמיד המגיש עבודה סמינריונית ישירות למרצה, יעביר על כך הודעה בכתב למזכירות עם אישור של המרצה שקיבל את העבודה. בכל מקרה, ישמור התלמיד עותק של עבודתו למקרה שזו תאבד.
- (ד) הגשת עבודה סמינריונית באיחור של עד שבועיים מהמועד שצויין, תלווה באישור בכתב מהמרצה.
- (ה) **הגשת עבודה סמינריונית באיחור ולאחר סיום שנת הלימודים האחרונה לתואר, תחויב בתוספת שכר לימוד, בהתאם לתקנות שכר לימוד אוניברסיטאיות. איחור כזה עלול גם לגרום לדחיית המועד בו התלמיד יהיה זכאי לתואר ו/או המועד בו יקבל את התואר.**
- (ו) תלמידים במתכונת לימודים ללא עבודת גמר לא יוכלו לכתוב עבודות במקום בחינה. תלמידים במתכונת לימודים עם עבודת גמר רשאים לכתוב עבודות על פי האמור בסעיף ט' נוהל בחינות מעבר. בכל לא ניתן לכתוב עבודה משותפת במקרה של עבודה במקום בחינה.
- (ז) באישור מרצה הקורס וועדת תואר שני (או מי שוועדת תואר שני תסמיך לעניין זה), יהיה תלמיד רשאי, בקורס אחד בלבד, לבקש להמיר את הבחינה בכתובה של עבודה סמינריונית ובלבד שתעמוד בקריטריונים האקדמיים הנדרשים בסמינר. במקרה זה ייחשב הקורס במכסת הסמינרים בה מחויב התלמיד.
- (ח) אישור לדחייה במועד הגשת סמינר אינו פוטר מתשלום שכר-לימוד נוסף, בהתאם לתקנות שכ"ל.

3. ציון הסמינר:

- (א) ציון הסמינר ייקבע בהתאם לעבודה הסמינריונית בכתב, והוא יכול לשקף גם את רמת הצגתה בעל-פה של העבודה ותרומתו הפעילה של התלמיד לדיונים במהלך הסמינר.
- (ב) ציון הסמינר שנלמד בשנת לימודים מסוימת, ייכלל בממוצע הציונים של אותה השנה.
- (ג) לא ניתן לערער על ציון בסמינר.

4. אישורים בכתב:

לא תתקבל טענה מטעם תלמיד לעניין פטור מקורס או לגבי כל זכות אחרת - בעניין אקדמי או מנהלי בפקולטה - אלא אם יש בידו אישור מתאים בכתב מאת מזכירות הפקולטה.

י"א. אישורים על ליקויי למידה

תלמידים בעלי לקויות למידה המבקשים התאמות בבחינות, חייבים לעבור אבחון בשירות הפסיכולוגי של דקאנט הסטודנטים (בניין מיטשל, חדר 214, טלפון 6409692), וזאת גם אם בידם מצויים אבחונים קודמים. ההתאמות בבחינות ניתנות על סמך חוות דעת של השרות הפסיכולוגי ובתיאום עם ועדת ההוראה הפקולטתית. עקב רשימת המתנה ארוכה, מומלץ לפנות לאבחון מוקדם ככל האפשר.

י"ב. מתכונת הלימודים עם עבודת גמר

1. מטרתה העיקרית של המתכונת עם עבודת גמר היא לאפשר לתלמידים לפתח כלים מתודולוגיים, תיאורטיים ודיסציפלינריים מתאימים ובסיס משפטי מתקדם בתחום המחקר הנבחר, והכל על מנת להכשירם לכתיבת עבודת הגמר
2. עבודת הגמר צריכה להוות תרומה משמעותית למחקר האקדמי במשפטים. היא צריכה להציג שאלה מחקרית, לפתח כלים מתודולוגיים לשם התמודדות עם שאלה זו ולהציג טיעון סדור המהווה תשובה לשאלה זו. עבודת הגמר צריכה להיות במתכונת של מאמר מחקרי וכשאיפה עליה להיות ראויה לפרסום ב"עיוני משפט" או בכתב עת אקדמי דומה, משפטי או אחר. לפירוט נוסף של הדרישות מעבודת הגמר ראו פרק כ' להלן.
3. תכנית הלימודים של כל תלמיד צריכה להיות מותאמת באופן אישי לתחום המחקר ולנושא הספציפי של המחקר. תכנית הלימודים צריכה לקדם את התלמיד באופן מדורג אל עבר יעד זה על פני שלוש שנות הלימודים לתואר שני עם עבודת גמר.
4. לכל תלמיד המתקבל למתכונת לימודים עם עבודת גמר ימונה מורה – יועץ מטעם ועדת התואר השני. התלמיד יקבל הודעה על זהות המורה-היועץ בצמוד להודעת הקבלה. מורה זה ילווה את התלמיד עד שזה יתקשר עם מנחה לעבודת הגמר. כל תלמיד מחויב להיפגש עם המורה-היועץ שלו לפחות אחת לסמסטר. על התלמיד לאשר את תכנית הלימודים שלו אצל המורה-היועץ לפני כל מועד בו הוא נרשם לקורסים. התלמיד יפנה אל המורה-היועץ בכל בקשה הכרוכה בתכנית הלימודים והדורשת אישור של ועדת התואר השני (כגון הכרה בלימודים קודמים או נוספים, רישום לקורסים מחוץ לפקולטה וכו'). המורה-היועץ יסייע לתלמיד בהתקשרות עם מנחה מתאים.
5. מומלץ מאד לכל התלמידים במתכונת עם עבודת גמר להירשם כבר בשנת לימודיהם הראשונה לקורסים, ובפרט לסמינרים, של מנחים פוטנציאליים של עבודת הגמר שלהם. כמו-כן מומלץ לתלמידים אלו לחזק את הכלים המתודולוגיים והתיאורטיים בהם יעשו שימוש במחקרם על-ידי לימוד קורסים מתאימים בדיסציפלינות רלוונטיות לגישתם המחקרית בפקולטות אחרות. עוד מומלץ לתלמידים אלו להירשם לסדנה אחת לפחות (כגון הסדנה במשפט

6. תלמידי כל המסלולים עם עבודת גמר חייבים להשתתף ב-8 ש"ס לפחות מתוך רשימת הקורסים התיאורטיים המיועדים לתלמידי מחקר לפי רשימה המצויה במזכירות התארים המתקדמים. קורסים אילו ייחשבו על מכסת הקורסים הייחודיים או קורסי הבחירה, על פי בחירת התלמיד.
7. על התלמידים במתכונת עם עבודת גמר להשתתף בשנת הלימודים השלישית ב"סדנת תזה", בהיקף שנתי של 4 ש"ס. תלמידים המצויים בשלב מחקרי מתקדם יוכלו, באישור המנחה והוועדה לתואר שני, להירשם לסדנה זו בשנת לימודיהם השנייה.
8. סדנת התזה תחשב במכסת השעות לתואר אך לא תחשב כאחד מהסמינרים שתלמידים בתואר השני נדרשים ללמוד. תלמידים שעברו ממתכונת ללא עבודת גמר למתכונת עם עבודת גמר לאחר שנת הלימודים הראשונה חייבים לקחת את סדנת הקריאה בשנה השניה ללימודיהם.
- תלמידים שעברו ממתכונת עם עבודת גמר למתכונת ללא עבודת גמר ושמעו כבר את סדנת הקריאה "גישות תיאורטיות למשפט", אינם חייבים בקורס "זרמים וגישות".
9. הנחיית עבודת הגמר יכולה להתבצע רק ע"י חבר סגל, בדרגת מרצה ומעלה, בפקולטה למשפטים, באוניברסיטת תל-אביב. תלמידים המעוניינים לצרף מנחה חיצוני שאיננו חבר סגל, רשאים להפנות בקשה מנומקת לוועדה לתואר שני.

י"ג. תכנית הלימודים במסלול כללי

1. המסלול הכללי מיועד לתלמידים המעוניינים בהרחבת השכלתם המשפטית. התכנית מציעה לתלמידים אפשרויות בחירה רבות. התלמידים יוכלו להתמקד בנושא מוגדר או להתפרס על מגוון תחומים.
2. תכנית לימודי התואר השני במסלול הכללי מאפשרת לתלמידים לבחור בין מתכונת המחייבת הגשת עבודת גמר ומתכונת שאינה מחייבת הגשת עבודה כזו. הקבלה למתכונת הכוללת עבודת גמר היא על בסיס מצוינות מחקרית, כמפורט בפרק ה' לעיל, ועל פי שיקול דעתה הבלעדי של ועדת הקבלה. המתכונת ללא עבודת גמר אינה מאפשרת, על פי תקנון האוניברסיטה, המשך לימודים גבוהים יותר.
3. על התלמידים במסלול הכללי חלות התקנות הכלליות המפורטות בפרק ו' לעיל.
4. מכסת השעות :

במסלול הכללי עם עבודת גמר* –

3 ש"ס -	תיאוריות במשפט – סדנת קריאה
4 ש"ס -	סדנת תזה
6-8 ש"ס -	2 סמינרים (או סמינר וסדנה)
6 ש"ס לפחות -	קורסים ייחודיים לתואר שני
7-9 ש"ס -	קורסי בחירה

סה"כ: 28 ש"ס

סה"כ:

* לתלמידי המתכונת עם עבודת גמר מומלץ מאד להשתתף בסדנה אחת לפחות מהסדנאות המוצעת במסגרת הפקולטה, וזאת בנוסף לסדנת הקריאה וסדנת התזה. **תלמידי המתכונת עם עבודת גמר מחוייבים להשתתף ב 8 ש"ס לפחות של קורסים וסדנאות תיאורטיים.** קורסים אילו ייחשבו על מכסת הקורסים הייחודיים או קורסי הבחירה, על פי בחירת התלמיד

במסלול הכללי ללא עבודת גמר –

2 ש"ס -	קורס חובה – זרמים וגישות*
10 ש"ס -	קורסים ייחודיים לתואר שני
6-8 ש"ס -	2 סמינרים (או סמינר וסדנה)
12-14 ש"ס -	קורסי בחירה

סה"כ: 32 ש"ס

סה"כ:

רשימת הקורסים כפופה לשינויים ואין התחייבות שכל קורס יינתן באופן שוטף מדי שנה.

* קורס זה חובה לקחת בסמסטר הראשון או השני ללימודים. פטורים מחובה זו: (1) בוגרי הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב, שסיימו לימודיהם לתואר הראשון משנת תשס"א. (2) מי שיקבל פטור מיוחד על פי בקשה בכתב שתוגש לסגן הדקאן באמצעות מזכירות תארים מתקדמים. מי שפטור מקורס זה, ישלים את מכסת השעות לתואר בקורס אחר, על פי בחירתו.

י"ד. תכנית הלימודים במשפט המסחרי

1. התכנית מיועדת לבוגרי תואר ראשון במשפטים המעוניינים להעמיק את ידיעתם והתמחותם בתחום המשפט המסחרי.

2. תכנית לימודי התואר השני במסלול המסחרי מאפשרת לסטודנטים לבחור בין מתכונת המחייבת הגשת עבודת גמר לבין מתכונת שאינה מחייבת הגשת עבודה כזו. הקבלה למתכונת הכוללת עבודת גמר היא על בסיס מצוינות מחקרית, כמפורט בפרק ה' לעיל, ועל פי שיקול דעתה הבלעדי של ועדת הקבלה.
3. מכסת השעות:

במסלול המסחרי עם עבודת גמר*:

תיאוריות במשפט - סדנת קריאה**	-	3 ש"ס
סדנת תזה	-	4 ש"ס
2 סמינרים (או סמינר וסדנה)	-	6-8 ש"ס
קורסים ייחודיים לתואר שני	-	10 ש"ס
קורסי בחירה	-	3-5 ש"ס

סה"כ: 28 ש"ס מתוכם 16 ש"ס בעלי זיקה מסחרית (מסומן מ' ברשימת הקורסים)

במסלול המסחרי ללא עבודת גמר:

קורס חובה: זרמים וגישות***	-	2 ש"ס
2 סמינרים (או סמינר וסדנה)	-	6-8 ש"ס
קורסים ייחודיים לתואר שני	-	14 ש"ס
קורסי בחירה או סמינרים (ייחודים או משותפים)	-	8-10 ש"ס

סה"כ: 32 ש"ס מתוכם 24 ש"ס בעלי זיקה מסחרית (מסומן מ' ברשימת הקורסים)

* לתלמידי המתכונת עם עבודת גמר מומלץ מאד להשתתף בסדנה אחת לפחות מהסדנאות המוצעת במסגרת הפקולטה, וזאת בנוסף לסדנת הקריאה וסדנת התזה. **תלמידי המתכונת עם עבודת גמר מחוייבים להשתתף ב 8 ש"ס לפחות של קורסים וסדנאות תיאורטיים.** קורסים אילו ייחשבו על מכסת הקורסים הייחודיים או קורסי הבחירה, על פי בחירת התלמיד

** קורס זה הינו חובה לתלמידי תואר שני עם תזה בסמסטר הראשון או השני ללימודים.

*** קורס זה חובה לקחת בסמסטר הראשון או השני ללימודים. פטורים מחובה זו: (1) בוגרי הפקולטה למשפטים בתל-אביב אשר סיימו את התואר הראשון משנת תשס"א. (2) מי שיקבל פטור מיוחד על פי בקשה בכתב שתוגש לסגן הדקאן באמצעות מזכירות תארים מתקדמים.

מי שפטור מקורס זה ולא השתתף בו, ישלים את מכסת השעות לתואר בקורס אחר.

תלמידים המעוניינים לחרוג מן המגבלות המפורטות בסעיפים 4-5 לעיל יוכלו לעשות כן באישור מורה-יועץ. רשימת הקורסים כפופה לשינויים ואין התחייבות שכל קורס יינתן באופן שוטף מדי שנה.

על התלמידים במסלול ההתמחות במשפט המסחרי חלות התקנות הכלליות המפורטות בפרק ז' לעיל.

ט"ו. תכנית הלימודים במשפט הציבורי

1. התכנית מיועדת לבוגרי תואר ראשון במשפטים המעוניינים להעמיק את ידיעתם והתמחותם בתחום המשפט הציבורי.
2. תכנית לימודי התואר השני במסלול הציבורי מאפשרת לתלמידים לבחור בין מתכונת המחייבת הגשת עבודת גמר לבין מתכונת שאינה מחייבת הגשת עבודה כזו. הקבלה למתכונת הכוללת עבודת גמר היא על בסיס מצוינות מחקרית, כמפורט בפרק ה' לעיל, ועל פי שיקול דעתה הבלעדי של ועדת הקבלה.
3. מכסת השעות :

במסלול הציבורי עם עבודת גמר*:

תיאוריות במשפט - סדנת קריאה**	- 3 ש"ס
סדנת תזה	- 4 ש"ס
סמינרים (או סמינר וסדנה)	- 6-8 ש"ס
קורסים ייחודיים לתואר שני	- 10 ש"ס
קורסי בחירה או סמינרים (ייחודיים או משותפים)	- 5-7 ש"ס

סה"כ: 28 ש"ס מתוכם 16 ש"ס בעלי זיקה ציבורית (מסומן צ' ברשימת הקורסים)

במסלול הציבורי ללא עבודת גמר:

קורס חובה: זרמים וגישות***	- 2 ש"ס
2 סמינרים (או סמינר וסדנה)	- 6-8 ש"ס
קורסים ייחודיים לתואר שני	- 14 ש"ס
קורסי בחירה או סמינרים (ייחודים או משותפים)	- 8-10 ש"ס

סה"כ: 32 ש"ס מתוכם 24 ש"ס בעלי זיקה ציבורית (מסומן צ' ברשימת הקורסים)

- (א) תלמידים המעוניינים לחרוג מן המגבלות המפורטות בסעיף 4 לעיל יוכלו לעשות כן באישור מורה-יועץ.
 (ב) רשימת הקורסים כפופה לשינויים ואין התחייבות שכל קורס יינתן באופן שוטף מדי שנה.
 (ג) על התלמידים במסלול ההתמחות במשפט הציבורי חלות התקנות הכלליות המפורטות בפרק ו' לעיל.

* לתלמידי המתכונת עם עבודת גמר מומלץ מאד להשתתף בסדנה אחת לפחות מהסדנאות המוצעות במסגרת הפקולטה, וזאת בנוסף לסדנת הקריאה וסדנת התזה. **תלמידי המתכונת עם עבודת גמר מחויבים להשתתף ב 8 ש"ס לפחות של קורסים וסדנאות** בחירת התלמיד.

** קורס זה הינו חובה לתלמידי תואר שני עם תזה, בסמסטר הראשון או השני.

*** קורס זה חובה לקחת בסמסטר הראשון או השני ללימודים. פטורים מחובה זו: 1) בוגרי הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב משנת תשס"א. 2) מי שיקבל פטור מיוחד על-פי בקשה בכתב שתוגש לסגן הדקאן באמצעות מזכירות תארים מתקדמים.

מי שפטור מקורס זה ולא ישתתף בו, ישלים את מכסת השעות לתואר מקורס אחר.

ט"ז. תכנית הלימודים במשפט הפלילי

1. התכנית מיועדת לבוגרי תואר ראשון במשפטים המעוניינים להעמיק את ידיעתם והתמחותם בתחום המשפט הפלילי.
2. תכנית לימודי התואר השני במסלול הפלילי מאפשרת לסטודנטים לבחור בין מתכונת המחייבת הגשת עבודת גמר לבין מתכונת שאינה מחייבת הגשת עבודה כזאת. הקבלה למתכונת הכוללת עבודת גמר היא על בסיס מצוינות מחקרית, כמפורט בפרק ה' לעיל, ועל פי שיקול דעתה הבלעדי של ועדת הקבלה.
3. מכסת השעות:

במסלול הפלילי עם עבודת גמר*:

תיאוריות במשפט – סדנת קריאה**	- 3 ש"ס
סדנת תזה	- 4 ש"ס
2 סמינרים (או סמינר וסדנה)	- 6-8 ש"ס
קורסים ייחודיים לתואר שני	- 10 ש"ס

קורסי בחירה או סמינרים (ייחודיים או משותפים) - 5-7 ש"ס

סה"כ: 28 ש"ס מתוכם 16 ש"ס בעלי זיקה פלילית (מסומן פי ברשימת הקורסים)

במסלול הפלילי ללא עבודת גמר:

קורס חובה: זרמים וגישות במחשבה המשפטית המודרנית*** - 2 ש"ס
 2 סמינרים (או סמינר וסדנה) - 6-8 ש"ס
 קורסים ייחודיים לתואר שני - 14 ש"ס
 קורסי בחירה או סמינרים (ייחודיים או משותפים) - 8-10 ש"ס

סה"כ: 32 ש"ס מתוכם 24 ש"ס בעלי זיקה פלילית (מסומן פי ברשימת הקורסים)

- (א) תלמידים המעוניינים לחרוג מן המגבלות המפורטות בסעיף 3 לעיל, יוכלו לעשות כן באישור מורה-יועץ.
 (ב) רשימת הקורסים כפופה לשינויים ואין התחייבות שכל קורס יינתן באופן שוטף מדי שנה.
 (ג) על התלמידים במסלול ההתמחות במשפט הפלילי חולות התקנות הכלליות המפורטות בפרק ו' לעיל.

* תלמידי המתכונת עם עבודת גמר מומלץ מאוד להשתתף בסדנה אחת לפחות מהסדנאות המוצעות במסגרת הפקולטה, וזאת בנוסף לסדנת הקריאה וסדנת התזה. **תלמידי המתכונת עם עבודת גמר מחוייבים להשתתף ב 8 ש"ס לפחות של קורסים וסדנאות תיאורטיים.** קורסים אילו ייחשבו על מכסת הקורסים הייחודיים או קורסי הבחירה, על פי בחירת התלמיד.

** קורס זה הינו חובה לתלמידי תואר שני עם תזה, בסמסטר הראשון או השני.

*** קורס זה חובה לקחת בסמסטר הראשון או השני ללימודים. פטורים מחובה זו: 1) בוגרי הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב משנת תשס"א. 2) מי שיקבל פטור מיוחד על-פי בקשה בכתב שתוגש לסגן הדקאן באמצעות מזכירות תארים מתקדמים.

מי שפטור מקורס זה ולא ישתתף בו, ישלים את מכסת השעות לתואר מקורס אחר.

י"ז. מסלול משפט, חברה ופוליטיקה

החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, החוג למדע המדינה והפקולטה למשפטים, חברו יחד בהקמתה של תכנית לימודים ייחודית במסגרת לימודי התואר השני. תכנית זו מכוונת להתמודדות מחקרית ומעמיקה עם שאלת הקשר בין משפט, חברה ופוליטיקה. התכנית מיועדת להקנות לתלמידים שישתתפו בה כלים תיאורטיים ומתודולוגיים הנחוצים למחקר חברתי ופוליטי של המשפט בישראל. התכנית מציעה מגוון של שיעורים, שמטרתם להכין את התלמידים לקראת כתיבתן של עבודות מחקר, שתעסוקנה בשאלות כגון התרבות המשפטית והפוליטית בישראל, ההיסטוריה של המשפט בישראל,

מדעי החברה, משפט ורב-תרבותיות, משפט וממשל, פונדמנטליזם, קיצוניות ושלטון החוק, וזכויות חוקתיות בהקשרן הפוליטי והחברתי.

על פי התכנית, ילמדו התלמידים למשפטים במסגרת הפקולטה למדעי החברה לימודי העשרה, שיכללו מספר קורסי חובה תיאורטיים ומספר קורסי בחירה וסמינריונים. תלמידים מהפקולטה למדעי החברה יורשו להשתתף בקורסי יסוד הנלמדים בפקולטה למשפטים וכן בקורסי בחירה וסמינריונים לתואר השני, הרלבנטיים לתחומי העיסוק של התכנית. כמו כן, כל התלמידים בתכנית ישתתפו ב"קורס ליבה" משותף, שיהיה הקורס המרכזי של התכנית ויועבר במשותף על ידי מורים מהפקולטה למדעי החברה ומהפקולטה למשפטים.

התכנית משפט, חברה ופוליטיקה מיועדת לבעלי תואר ראשון במשפטים או במדעי החברה - **בעלי הישגים גבוהים בתואר הראשון ובעלי אוריינטציה מחקרית** - המבקשים לכתוב עבודת גמר בתואר השני. כל התלמידים יזכו לייעוץ אישי צמוד על-ידי אחד ממורי התכנית. מסלול זה מחייב 32 ש"ס.

הרישום לתכנית יתבצע בכל אחד מן החוגים בנפרד והתואר יוענק מטעם החוג אליו נרשמו התלמידים. מספר המקומות בתכנית מוגבל. הקבלה לתכנית תתבסס על ציוני התואר הראשון ועל ראיון אישי.

תכנית הלימודים*

קורס חובה לכל תלמידי המסלול:

סוגיות במשפט ומדעי החברה (בשנה הראשונה ללימודים) - 6 ש"ס

סדנת תזה - 4 ש"ס

2 קורסי השלמה ממדעי החברה (מהרשימה להלן) - 5-6 ש"ס

2 סמינרים (או סמינר וסדנה) - 6-8 ש"ס

קורסי בחירה - 8-11 ש"ס

סה"כ: 32 ש"ס

קורסי השלמה במדעי החברה:

שניים מחמשת הקורסים הבאים:

תיאוריות סוציולוגיות קלאסיות - 3 ש"ס

תיאוריות בנות-זמננו - 3 ש"ס

מחשבה מדינית בת-זמננו - 3 ש"ס

התנהגות פוליטית בישראל - 2 ש"ס

פוליטיקה השוואתית - 3 ש"ס

סטטיסטיקה או שיטות מחקר - 3 ש"ס

* מומלץ מאוד לתלמידי "מסלול משפט, חברה ופוליטיקה" להירשם לתיאוריות במשפט - סדנת קריאה, שהיא סדנת חובה לתלמידי כל יתר המסלולים המחקריים.

"ח. תכנית הלימודים במשפט וכלכלה

תכנית הלימודים במשפט וכלכלה משותפת לפקולטה למשפטים ולביה"ס לכלכלה ומיועדת לבוגרי תואר ראשון, במשפטים ובכלכלה, המבקשים להמשיך ולהעשיר את ידיעותיהם בשני התחומים ולהתמקד ביחסי הגומלין שבין המשפט והכלכלה.

על תלמידי התוכנית לעמוד בהתחייבויות אקדמיות הן בפקולטה למשפטים והן בביה"ס לכלכלה. משך הלימודים הוא שנתיים.

מספר שעות הסמינריונים והקורסים אותם ילמדו תלמידי התוכנית הינו 38.5 ש"ס, מתוכן 18 ש"ס במסגרת הפקולטה למשפטים, הכוללים קורסי העשרה משפטית כללית, מקצועות אינטרדיסציפלינריים ומקצועות בחירה וסמינריונים, וכן 20.5 ש"ס בביה"ס לכלכלה.

השנה הראשונה בלימודי הכלכלה מוקדשת להרחבת הבסיס התיאורטי. השנה השנייה מיועדת לקדם את התלמידים לגבולות הידע בתחום הלימוד שבו בחרו.

המעוניינים בלימודי התואר השלישי בכלכלה יידרשו להשלים את קורסי החובה כפי שמופיעים בתוכנית המוסמך המחקרי בכלכלה. הוועדה לתארים מתקדמים רשאית להטיל חובות שמיעה בנוסף או במקום שמיעת החובה לתלמידי תואר שלישי. התוכנית מקנה אפשרות להגיש מועמדות ללימודי תואר שלישי לפקולטה למשפטים, בכפוף לעמידה בתקנון לימודי התואר השלישי של הפקולטה למשפטים.

חובות התלמיד במסגרת ביה"ס לכלכלה:

קורסי חובה	- 14 ש"ס
קורסי בחירה	- 6.5 ש"ס (ראה תוכנית המוסמך המחקרי)
עבודת גמר במסגרת כלכלה ומשפטים	

1 דרישות מוקדמות במתמטיקה:

הדרישות כוללות 2 קורסים: שיטות מתמטיות וכלכלה ואלגברה ליניארית לכלכלנים. שני הקורסים ניתנים בסמסטר קיץ. מומלץ ללמוד אותם בקיץ שלפני התואר השני.

2. קורסי חובה:

תיאוריה מיקרו כלכלית	- 6 ש"ס
תיאוריה מאקרו כלכלית א'	- 4 ש"ס
אקונומטריקה א' (כולל תרגול ביישומי מחשב אקונומטריים)	- 4 ש"ס

חובות התלמיד במסגרת הפקולטה למשפטים:

על התלמיד לבחור את מערך לימודיו במשפטים מבין חטיבות הלימוד הבאות ובהתאם למינימום השעות הנקובות :

- סדנת קריאה (לתלמידים שכותבים את התזה במסגרת הפקולטה למשפטים) - 3 ש"ס
- סדנת תזה (לתלמידים שכותבים את התזה במסגרת הפקולטה למשפטים) - 4 ש"ס
- סדנה במשפט וכלכלה - 3 ש"ס
- סמינר - 4 ש"ס
- קורסי בחירה/סמינרים:
- לתלמידים שכותבים את התזה במסגרת הפקולטה למשפטים - 4 ש"ס
- לתלמידים הכותבים את התזה במסגרת ביה"ס לכלכלה - 11 ש"ס

18 ש"ס

סה"כ:

עבודת גמר בתכנית משפט וכלכלה

כל תלמיד חייב להגיש עבודת גמר במתכונת של חיבור מדעי. התלמיד רשאי לבחור להגיש עבודת גמר בפקולטה למשפטים או בביה"ס לכלכלה.

תלמיד שבחר להגיש את עבודת הגמר במסגרת ביה"ס לכלכלה יבצע את העבודה בהדרכה של חבר סגל מביה"ס לכלכלה. היקף העבודה לא יעלה על 80 עמודים מודפסים.

תלמיד הבחר להגיש עבודת גמר בפקולטה למשפטים, יעשה כן על פי הנחיות פרק כ' להלן.

י"ט. תכנית הלימודים בדיני ישראל ובמשפט עברי**מבוא**

תכנית הלימודים לתואר שני "מוסמך במשפטים (משפט עברי)" ו"מוסמך בדיני ישראל" נועדה לאפשר לתלמידים להרחיב ולהעמיק את הידע בתחום המשפט העברי מראשית התהוותו בחוק המקראי ועד ימינו, להעניק לתלמידים את הכלים הנדרשים להכשירם לערוך מחקרים משפטיים, היסטוריים, טקסטואליים ועיוניים בתחום זה, לעודד את התלמידים להתעניינות מיוחדת בבעיית החקיקה של מדינת ישראל ולהכשירם לתרום במחקרי חקיקה המבוססים על המשפט העברי.

תלמידים בעלי תואר "בוגר אוניברסיטה במשפטים" (LL.B.), יקבלו תואר "מוסמך אוניברסיטה במשפטים" (LL.M.).

תלמידים בעלי תואר "בוגר אוניברסיטה" (B.A.), יקבלו תואר "מוסמך בדיני ישראל"

(M.A. JEWISH LAW).

תכניות אלה הן במתכונת עם עבודת גמר בלבד.

1. יתקבלו ללימודי התואר "מוסמך אוניברסיטה במשפטים (משפט עברי)" בעלי תואר "בוגר אוניברסיטה במשפטים (LL.B.)", כאמור בפרק ב' לעיל.

2. יתקבלו ללימודים לתואר "מוסמך בדיני ישראל":

(א) תלמידים שאינם בעלי תואר "בוגר אוניברסיטה במשפטים", שהם בעלי תואר "בוגר אוניברסיטה" (B.A.), אשר ממוצע ציוניהם לתואר ראשון הוא 80 לפחות או ציון השווה בערכו לציון זה, והם בעלי השכלה תלמודית נאותה, באישור היועץ.

(ב) בעלי תואר בוגר שאינם ממלאים את התנאים האמורים, אך קבלתם אושרה על-ידי הוועדה לתואר שני בתנאים שייקבעו על ידה בכל מקרה.

3. על הקבלה למסלול זה יחול פרק ה' לעיל בשינויים המחויבים.

תכנית הלימודים

על התלמידים להשתתף ב- 28 שעות סמסטריאליות (מתוכם לפחות 2 סמינרים) מסגרת הפקולטה למשפטים ומחוצה לה (וזאת בנוסף ללימודי ההשלמה) לפי דרישת יועץ התכנית. תכנית הלימודים טעונה אישור של היועץ.

במסגרת לימודי ה"מוסמך בדיני ישראל" תינתן אפשרות לתלמידים לעשות פרויקט מחקר עצמי (בנוסף לעבודת הגמר) בהיקף שווה ערך לסמינר שנתי או לקורס בחירה שנתי. לפרוייקט מחקרי כזה יידרש אישור מראש של ועדת תואר שני ומורה-יועץ.

תלמידים לתואר "מוסמך בדיני ישראל", חייבים בלימודי השלמה במקצועות אלה (ניתנים במסגרת לימודי תואר ראשון):

מבוא לתורת המשפט

דיני חוזים

דיני עונשין

מבוא למשפט עברי

דיני משפחה

שיעורי הבחירה והסמינרים יילקחו מתוך רשימת השיעורים המיועדים לכלל תלמידי התואר השני. כן יוכלו התלמידים לבחור מקצועות העשרה כלליים מתוך תכנית לימודים של פקולטה אחרת באישור המורה-היועץ והוועדה.

תלמידי מסלול משפט עברי חייבים בסדנת הקריאה.

תלמידי מסלול מוסמך בדיני ישראל חייבים הן בסדנת הקריאה "תיאוריות במשפט" והן בקורס "זרמים וגישות".

ג. נוהל הגשה של עבודת הגמר

1. להשלמת הלימודים מוטל על התלמידים להגיש "עבודת גמר לתואר מוסמך". העבודה חייבת להעיד על ידע משפטי מקיף ועל יכולת לבצע מחקר עצמאי. התלמידים יבחרו בתחום בו הם מעוניינים לכתוב את עבודת הגמר ובמנחה לעבודה. המנחה לעבודת הגמר יהיה חבר סגל הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל-אביב. תלמיד המתקשה למצוא מנחה לעבודת הגמר יפנה למורה-היועץ שלו לשם יעוץ והכוונה.

2. עד תום הסמסטר השלישי ללימודים יגישו כל התלמידים תכנית לעבודת גמר מאושרת על-ידי המנחה המיועד, בצרף שמות של 3-4 שופטים פוטנציאליים לתכנית המחקר. התכנית תנוסח על פי פורמט שנמצא במזכירות

3. בתום כל סמסטר, מתום הסמסטר השלישי ללימודיהם, יגישו התלמידים למזכירות תארים מתקדמים דו"ח התקדמות ותכנית לימודים חתומים על ידי מנחה עבודת הגמר.
4. היקף עבודת הגמר לא יעלה על 150 עמודים ברווח כפול, כולל ביבליוגרפיה, הערות שוליים, נספחים וכו'. היקף של 150 עמודים הוא היקף מקסימלי. בתחומים רבים היקף של 50 או 100 עמודים יכול להיות ההיקף האופטימלי.
5. עבודת הגמר תוגש, באישור המנחה, ב-4 עותקים מודפסים וכרוכים. כמו כן, יצרפו התלמידים, בתאום עם המנחה, שמות של 3-5 שופטים פוטנציאליים לעבודה.
6. על עבודת הגמר המוגשת על-ידי תלמיד חייבת להיות פרי עטו.
7. כל מובאה או ציטטה מדברי אחרים חייבת להיות מסומנת ככזאת, תוך ציון המקור.
8. כל הצגה של טענות, רעיונות, ניתוחים וכיוצא בזה הלקוחה ממקור אחר מחייבת הפניה בהערת שוליים או באופן דומה לאותו מקור.
9. אסור לתלמיד להגיש עבודת גמר שהיא זהה או דומה, כולה או חלקה, לעבודה שהוגשה על-ידו במוסד אחר, בתואר אחר או בכל מסגרת אחרת. על תלמיד המבקש לעשות שימוש בעבודות קודמות שלו, סמינריוניות או אחרות, כחלק מעבודת הגמר שלו לידע את המנחה שלו על כוונה זו ולקבל אישור מפורש לכך מהמנחה.
10. חובה על המגישים עבודת גמר לצרף לעבודה כנספח, כל חומר עליו התבסס כותב העבודה ואשר לא פורסם או איננו נגיש בדרך אחרת לקוראי העבודה.
11. בדיקת העבודה תיעשה על-ידי המנחה של עבודת הגמר ובודק נוסף שימונה על-ידי הוועדה, אשר יתנו כל אחד את ציונו בנפרד. במקרה של פער בולט בין הציונים, תהא הוועדה רשאית להפנות את העבודה לבודק נוסף. הסמכות הסופית לאישור ציון העבודה היא בידי הוועדה.
12. נושא עבודת הגמר של תלמיד הרשום באחד מן המסלולים הספציפיים של התואר השני יהא בזיקה לתחום הלימוד של המסלול.

כ"א. סיום הלימודים וזכאות לתואר

1. תלמידים אשר מילאו את כל חובותיהם לפי תכנית הלימודים והתקנון, יקבלו תואר "מוסמך אוניברסיטה במשפטים".
2. תלמידים שממוצע ציוניהם בתום לימודיהם לתואר שני פחות מ-75, אינם זכאים לתואר.
3. ציון הגמר בתואר, ישוקלל על-סמך ציוני הקורסים והסמינרים (ראה ס"ק 6 לגבי מתכונת עם עבודת גמר).
4. תואר "מוסמך אוניברסיטה במשפטים בהצטיינות" יוענק לתלמידים אשר סיימו לימודיהם בציון סופי שבין 90-94, במסלול ללא עבודת גמר.
5. תואר "מוסמך אוניברסיטה במשפטים בהצטיינות יתרה" יוענק לתלמידים אשר סיימו לימודיהם בציון סופי של 95 ומעלה, במסלול ללא עבודת גמר.
6. במתכונת עם עבודת גמר, הציון ישוקלל באופן הבא: 60% ממוצע ציוני הקורסים והסמינרים ו-40% ציון עבודת הגמר.
7. תואר "מוסמך אוניברסיטה במשפטים בהצטיינות" יוענק לתלמידים אשר סיימו לימודיהם בציון סופי שבין 90-94, ובתנאי שציון עבודת הגמר הוא 85 לפחות.
8. תואר "מוסמך אוניברסיטה במשפטים בהצטיינות יתרה" יוענק לתלמידים אשר סיימו לימודיהם בציון סופי של 95 ומעלה, ובתנאי שציון עבודת הגמר הוא 90 לפחות.

כ"ב. מלגות קיום לתלמידים מצטיינים

החל משנת הלימודים תשס"ג הנהיגה הפקולטה למשפטים, בחסות מרכז-על צגלה, הענקת מספר קטן של מלגות קיום ע"ש גבי אלגה צגלה ז"ל. משנת תשס"ו מציעה הפקולטה מלגות קיום נוספות. השאיפה היא לאפשר לכל תלמיד מצטיין במסלולים עם עבודת גמר להקדיש את כל זמנו ללימוד, מחקר ועשייה אקדמית. המלגות מיועדות למועמדים ולתלמידים ממשיכים הלומדים במתכונות עם עבודת גמר בלבד. תנאי לקבלת המלגות הוא כי מקבליהן לא יעבדו בכל עבודה אחרת פרט לעבודה אקדמית. לפרטים נוספים ביחס לתקנון המלגה, מועד הגשת המועמדות והחומר אותו יש להגיש יש לפנות למזכירות תארים מתקדמים ולאתר האינטרנט של תכנית התואר השני.